

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 87g/2025

privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 104 lit. g)
din Legea insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012,
în redactarea anterioară Legii nr. 141 din 16 iulie 2020

*(anularea actelor încheiate de debitorul insolvent după înaintarea cererii
introduse)*

CHIȘINĂU
22 septembrie 2025

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Ion MALANCIUC,
dnei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
dnei Liuba ȘOVA, *judecători*,
cu participarea dnei Maria Arhir, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 3 aprilie 2025,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 22 septembrie 2025, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „introduce în instanța de insolabilitate acțiuni (inclusiv acțiuni reconvenționale) în vederea anulării a [...] orice acte încheiate și garanții acordate de către debitor după înaintarea cererii introductive” din articolul 104 lit. g) din Legea insolabilității, în redactarea anterioară Legii nr. 141 din 16 iulie 2020, ridicată de dl avocat Andrei Iosip, în interesele dlui Alexandru Schinu, în dosarul nr. 2i-390-15/2021, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul central.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de către domnul judecător Alexandru Arhip de la Judecătoria Chișinău, sediul central, pe baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La 28 februarie 2014 a fost intentată procedura de insolabilitate față de CA „Euroasig Grup” SA.

4. La 17 martie 2017, dna Ana Litr, administrator al insolabilității *Euroasig Grup*, a formulat o cerere împotriva domnilor I.L., O.P și doamnelor E.C. și L.P. privind anularea unui act juridic.

5. Prin încheierea din 29 iulie 2022, instanța a introdus în proces pe dl Alexandru Schinu în calitate de intervenient accesoriu de partea părților.

6. În procesul examinării cauzei, reprezentantul dlui Alexandru Schinu a ridicat excepția de neconstituționalitate a articolului 104 lit. g) din Legea insolabilității nr. 149 din 29 iunie 2012, în redactarea anterioară Legii nr. 141 din 16 iulie 2020.

7. Printr-o încheiere din 31 martie 2025, Judecătoria Chișinău a admis cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

8. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 26 Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

[...]”

Articolul 46 Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sunt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

(3) Averea dobândită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobândirii se prezumă.

[...]”

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

9. Prevederile relevante ale Legii insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012 sunt următoarele:

Articolul 104 Anularea unor acte juridice

„Pe tot parcursul perioadei de observație, al procedurii de insolvență, al procedurii falimentului și/sau al procedurii de restructurare, administratorul/

lichidatorul poate introduce în instanța de insolvabilitate acțiuni în vederea anulării următoarelor acte juridice dacă ele afectează bunurile debitorului:

[...]

g) orice acte încheiate și garanții acordate de către debitor după înaintarea cererii introductive.”

[În redactarea anterioară Legii nr. 141 din 16 iulie 2020, în vigoare din 14 septembrie 2020.]

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

10. Autorul excepției de neconstituționalitate susține că norma contestată prevede posibilitatea anulării unui act juridic translativ de proprietate încheiat de debitor cu persoane terțe în perioada anterioară intentării procesului de insolvabilitate. Totuși, legislatorul a omis să protejeze dreptul de proprietate al terților care au încheiat tranzacțiile. De exemplu, legislatorul a omis să stabilească criterii clare cu privire la anularea tranzacțiilor încheiate între terț și un debitor, precum și nu a stabilit un mecanism de publicare a cererilor introductive, care să contribuie la informarea terților în privința situației juridice a debitorului.

11. Prevederile articolului 104 lit. g) din Legea insolvabilității nu oferă garanții suficiente pentru ca dobânditorul de bună-credință să-și apere efectiv drepturile în instanța de insolvabilitate, fapt prin care îi este încălcat dreptul la un proces echitabil. Mai mult, nu este asigurat echilibrul dintre interesele creditorilor și protecția drepturilor fundamentale ale terților care au dobândit un bun. Acest echilibru ar trebui însoțit de criterii clare și obiective care să limiteze aplicarea normei.

12. Prin urmare, autorul excepției afirmă că prevederea contestată încalcă articolele 23, 26, 46 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

13. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

14. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Legea insolvabilității, ține de competența Curții Constituționale.

15. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de dl avocat Andrei Iosip, în interesele dlui Alexandru Schinu, care are calitatea de intervenient accesoriu într-o cauză privind anularea unui act juridic încheiat de *Euroasig Grup*.

16. Curtea menționează că, potrivit Hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016, excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată de instanța de judecată din oficiu și de părțile în proces, inclusiv reprezentanții acestora, ale căror drepturi și interese pot fi afectate prin aplicarea unei norme neconstituționale la soluționarea cauzei (§ 77 și punctul 1 din dispozitivul Hotărârii). Cu referire la dreptul intervenientului accesoriu de a sesiza Curtea Constituțională, pornind de la interpretarea noțiunii de victimă stabilită în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și de la faptul că

intervenientul accesoriu a pledat în interes propriu, anterior Curtea a admis calitatea acestuia de subiect care poate ridica excepția de neconstituționalitate pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție (DCC nr. 36 din 22 martie 2022, § 30; DCC nr. 80 din 18 iulie 2023, § 15).

17. Curtea Europeană a reținut că noțiunea de victimă face obiectul unei interpretări evolutive din perspectiva condițiilor din societatea contemporană și trebuie aplicată fără un formalism excesiv, deoarece ar face inefficientă și iluzorie protecția drepturilor garantate de Convenția Europeană (a se vedea *Gorraiz Lizarraga și alții v. Spania*, 27 aprilie 2004, § 35, 38) (DCC nr. 36 din 22 martie 2022, § 28).

18. În cauza în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate, administratorul insolvenței solicită anularea unui act juridic încheiat între *Euroasig Grup* în procedura falimentului și dl Alexandru Schinu, prin care părțile au convenit în privința vânzării-cumpărării unui bun. Pornind de la jurisprudența citată *supra*, Curtea reține că prezenta excepție de neconstituționalitate este formulată de subiectul căruia i s-a acordat acest drept pe baza articolului 135 alin.(1) literele a) și g) din Constituție.

19. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie textul „introduce în instanța de insolvență acțiuni (inclusiv acțiuni reconvenționale) în vederea anulării a [...] orice acte încheiate și garanții acordate de către debitor după înaintarea cererii introductive” din articolul 104 lit. g) din Legea insolvenței, în redactarea anterioară Legii nr. 141 din 16 iulie 2020. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată și în privința actelor care nu mai sunt în vigoare, dacă sub imperiul acestora s-au născut raporturi juridice care continuă să producă efecte, iar norma este aplicabilă în cazul raporturilor juridice litigioase și este determinantă pentru soluționarea cauzei (DCC nr. 107 din 29 august 2023, § 14; DCC nr. 50 din 4 iunie 2024, § 21).

20. Curtea reține că unele prevederi din norma contestată a făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate. Astfel, Curtea a verificat constituționalitatea textelor „instanța de insolvență”, ridicată în sesizarea nr. 52g/2016, și „pe tot parcursul perioadei de observație, al procedurii de insolvență, al procedurii falimentului și/sau al procedurii de restructurare”, ridicată în sesizarea nr. 14g/2020, și a pronunțat Deciziile de inadmisibilitate nr. 32 din 14 iunie 2016 și, respectiv, nr. 49 din 25 mai 2020. În prezenta cauză, autorul sesizării a solicitat controlul de constituționalitate al textului „introduce în instanța de insolvență acțiuni (inclusiv acțiuni reconvenționale) în vederea anulării a [...] orice acte încheiate și garanții acordate de către debitor după înaintarea cererii introductive” din articolul 104 lit. g) din Legea insolvenței și a invocat argumente diferite de cele formulate în sesizările anterioare. Prin urmare, Curtea constată că, prin prisma normei contestate și a argumentelor invocate, textul citat *supra* nu a fost obiect al controlului de constituționalitate.

21. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză care are ca obiect anularea unui act juridic încheiat de debitor. Prin urmare, Curtea admite că instanța de judecată ar putea aplica prevederile criticate la examinarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

22. Curtea notează că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor autorului

sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental (DCC nr. 51 din 19 aprilie 2022, § 21).

23. Autorul excepției susține că prevederile contestate contravin articolelor 23 (*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*), 26 (*dreptul la apărare*), 46 (*dreptul la proprietate privată și protecția acesteia*) și 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*) din Constituție.

24. Cu referire la articolele 23 și 54 din Constituție, Curtea a reținut în jurisprudența sa că acestea nu au o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabile, autorul sesizării trebuie să demonstreze existența unei ingerințe în drepturile fundamentale (DCC nr. 77 din 13 iulie 2023, § 20; DCC nr. 136 din 19 octombrie 2023, § 19).

25. Cu privire la incidența articolului 26 din Constituție, Curtea reiterează că dreptul la apărare reprezintă totalitatea prerogativelor și a posibilităților pe care le au, potrivit legii, persoanele în vederea apărării intereselor lor. Acest drept este restrâns în situația în care persoana nu poate utiliza toate mijloacele procedurale necesare pentru apărarea sa (DCC nr. 153 din 14 noiembrie 2023, § 24).

26. Curtea menționează că dispozițiile articolului 104 din Legea insolvențabilității abilitază administratorul insolvențabilității/lichidatorul să introducă acțiuni în instanța de insolvențabilitate în vederea anulării unor acte juridice dacă ele afectează bunurile debitorului (DCC nr. 32 din 14 iunie 2016, § 29). Anterior, Curtea a mai stabilit că instituirea prin lege a unei proceduri distincte de judecare a acțiunilor în vederea anulării unor acte juridice, încheiate de către debitor anterior intentării procesului de insolvențabilitate, este justificată de preocuparea legiuitorului de a reglementa în mod judicios aspectele ce țin de procedura de insolvențabilitate (DCC nr. 32 din 14 iunie 2016, § 30).

27. Curtea observă că cererea referitoare la anularea actelor încheiate de debitor după înaintarea cererii introductive se examinează de instanța de insolvențabilitate, într-o procedură separată, în condițiile legii. Participanții la proces pot contesta cu apel hotărârea pronunțată de instanța de insolvențabilitate, în cazul dezacordului cu soluția adoptată (a se vedea articolul 104 alineatul (3) din Legea insolvențabilității). Din această perspectivă, Curtea nu poate identifica în ce măsură norma contestată limitează exercitarea dreptului la apărare, de vreme ce nu impune interdicții în acest sens. Prin urmare, Curtea conchide că articolul 26 din Constituție nu este incident în acest caz.

28. Cu privire la incidența articolului 46 din Constituție, Curtea va analiza garanțiile prevăzute de lege în vederea protejării dreptului de proprietate obținut de un terț pe baza unei tranzacții contestate, care erau în vigoare anterior redactării Legii nr. 141 din 16 iulie 2020.

29. Curtea reiterează că dreptul de proprietate nu este un drept absolut, suportă limitări și este susceptibil de ingerințe ale statului în privința exercitării de către persoană a atributelor sale. Instituirea limitelor este permisă de necesitatea asigurării unui echilibru între interesele individuale și interesul general, precum și între interesele individuale (DCC nr. 78 din 2 iulie 2020, § 35).

30. Autorul sesizării susține că prin omisiunea de a stabili criteriile clare care ar explica textul „afectarea bunurilor debitorului”, legislatorul nu a asigurat protecția dreptului de proprietate dobândit de un terț în urma unui act juridic anulat. În acest context, Curtea reiterează jurisprudența sa în care a stabilit că legislația nu poate să abunde în texte explicative. Pornind de la principiul

aplicabilității generale a legilor, Curtea reține că una dintre tehnicile standard de reglementare constă în recurgerea mai curând la categorii generale, decât la liste exhaustive. Oricât de clar ar fi redactată o normă juridică, în orice sistem de drept există un element inevitabil de interpretare (DCC nr. 92 din 7 iulie 2022, § 25; DCC nr. 77 din 27 iunie 2024, § 25).

31. Totuși, din punctul de vedere al Constituției, este esențial ca legea să conțină garanții procesuale suficiente care să-i ofere persoanei posibilitatea rezonabilă de a-și prezenta cauza în fața autorităților competente astfel, încât să permită contestarea efectivă a măsurilor care îi afectează dreptul de proprietate (a se vedea DCC nr. 78 din 2 iulie 2020, § 36; DCC nr. 43 din 31 martie 2022, § 34).

32. În cauza *Kanevska v. Ucraina*, 17 noiembrie 2020, § 45, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reiterat că statul are obligația pozitivă de a lua măsurile necesare pentru a proteja dreptul de proprietate, în special atunci când există o legătură directă între măsurile pe care un reclamant s-ar putea aștepta în mod legitim ca autoritățile să le ia și dreptul efectiv al reclamantului la respectarea bunurilor sale, chiar și în cauzele care implică litigii între părți private. Această obligație pozitivă a statului este menită să garanteze, în cadrul sistemului său juridic intern, că dreptul de proprietate va fi suficient protejat prin lege și că există căi de atac adecvate care vor permite părții lezate să își apere drepturile, în special, dacă este cazul, prin obținerea de despăgubiri pentru prejudiciul suferit. Prin urmare, măsurile necesare pot fi de natură preventivă sau compensatorie. În ceea ce privește eventualele măsuri preventive, marja de apreciere lăsată legiuitorului pentru punerea în aplicare a opțiunilor sale în materie economică sau socială trebuie să fie extinsă, în special atunci când statul trebuie să țină seama de interese private concurente. În ceea ce privește măsurile compensatorii, statul este obligat să prevadă o procedură judiciară care să ofere garanțiile procedurale necesare și să permită instanțelor naționale să soluționeze în mod efectiv și echitabil orice litigiu între persoane particulare.

33. Curtea reține că articolul 46 din Constituție se aplică cazurilor privind anularea unui drept de proprietate. În context, având prerogativa constituțională de a reglementa prin lege organică regimul juridic general al proprietății (art. 72 alin. (3) lit. i)) și procedura de judecată (a se vedea art. 115 alin. (4) din Constituție) a cauzelor de insolvabilitate, legislatorul a prevăzut competențe speciale pentru administratorul de insolvabilitate/lichidator. În acest sens, Curtea reiterează că, uneori, incapacitatea de plată sau supraîndatorarea debitorului se datorează și unor acte juridice prejudiciabile încheiate în perioada anterioară intentării procesului de insolvabilitate, care au defavorizat patrimoniul insolubilului și, implicit, pe creditorii acestuia, și invers, au consolidat poziția patrimonială a părții cu care s-a contractat. Din motivul că astfel de acte juridice ar putea fi de natură să afecteze patrimoniul debitorului insolubil, legislatorul a înzestrat administratorul insolvabilității și/sau lichidatorul cu competența de a contesta în instanță unele acte juridice și a demonstra că ele sunt fictive, frauduloase, cu titlu gratuit sau prestația debitorului a fost vădit mai mare decât cea primită etc., pentru a restabili echilibrul relațiilor patrimoniale și a întreprinde măsurile legale necesare pentru a majora masa debitoare și a executa cât mai deplin creanțele creditorilor celui insolubil (DCC nr. 49 din 25 mai 2020, § 27).

34. Totodată, în baza aceluiași prerogative constituționale și pentru menținerea echilibrului juridic, legislatorul a prevăzut garanții pentru cealaltă

parte a actului juridic anulat. În acest sens, dacă, în rezultatul declarării nule a actului juridic, terțul dobânditor a restituit, integral sau parțial, în masa debitoare bunul sau valoarea lui, acestuia i se atribuie o creanță chirografară corespunzătoare împotriva debitorului, „cu condiția ca terțul să fi fost de bună-credință referitor la intențiile debitorului la data efectuării transferului” (a se vedea articolul 106 alin. (2) din Legea insolvenței).

35. De asemenea, legislatorul a prevăzut căi de atac adecvate, care ar permite terțului să își apere drepturile pe calea intervenirii într-un proces pendinte, precum și pe calea depunerii unui apel împotriva hotărârii instanței prin care i s-a anulat dreptul său de proprietate (a se vedea articolele 360 din Codul de procedură civilă și 104 alin. (3) din Legea insolvenței).

36. Prin urmare, Curtea reține că prevederile contestate respectă condițiile impuse de articolul 46 din Constituție.

37. Pe baza celor menționate mai sus, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 27 alineatele (2), (3) lit. d) și (4) lit. d), 37 și 40 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „introduce în instanța de insolvență acțiuni (inclusiv acțiuni reconvenționale) în vederea anulării a [...] orice acte încheiate și garanții acordate de către debitor după înaintarea cererii introductive” din articolul 104 lit. g) din Legea insolvenței, în redactarea anterioară Legii nr. 141 din 16 iulie 2020, ridicată de dl avocat Andrei Iosip, în interesele dlui Alexandru Schinu, în dosarul nr. 2i-390-15/2021, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul central.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 22 septembrie 2025

DCC nr. 135

Dosarul nr. 87g/2025